

35 420 Noodpakket banen en economie

Nr. 267 Brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 mei 2021

De Vaste Commissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft mij gevraagd om een reactie op het bericht “sekswerkers verdwijnen in de illegaliteit” van 29 april jl. Ik ben verzocht in het bijzonder in te gaan op de effectiviteit van de steun- en inkomensmaatregelen voor sekswerkers, de kwetsbaarheid van deze groep, de toename van ongedocumenteerden in de seksbranche en het overleg met gemeenten over deze groep.

Met deze brief kom ik, mede namens de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, tegemoet aan dit verzoek.

De maatregelen die het kabinet heeft genomen om het coronavirus te bestrijden zijn ingrijpend maar noodzakelijk om een ongecontroleerde toename van het aantal besmettingen te voorkomen. Inmiddels heeft het kabinet een openingsplan gepubliceerd waarbij in 6 stappen, in lijn met de routekaart, per risiconiveau de maatregelen worden afgeschaald tot en met niveau waakzaam, om uiteindelijk in stap 6 te besluiten wanneer zelfs de basismaatregelen losgelaten kunnen worden. Onder stap 2 van dit openingsplan valt onder meer het openen van alle (locaties voor) sekswerk, daarmee zijn alle contactberoepen weer toegestaan. Openstelling is dus beperkt tot locaties uitsluitend voor de functie van het contactberoep. Het kunnen zetten van de verschillende stappen die zijn geschetst in het openingsplan is afhankelijk van de epidemiologische situatie.

De steun- en inkomensmaatregelen

Er is een aantal regelingen waar getroffen burgers, onder wie sekswerkers, aanspraak op kunnen maken. Sekswerkers die als zelfstandig ondernemer werken kunnen in aanmerking komen voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) als hun huishoudinkomen onder het sociaal minimum is gevallen, zij ingeschreven staan bij de KvK en ze rechtmatig in Nederland verblijven. Sekswerkers die in dienstverband werken met een arbeidscontract komen mogelijk in aanmerking voor de WW. Hun werkgever zou ook mogelijk de NOW (Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid) kunnen aanvragen.

Daarnaast is er nu de Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK). TONK is bedoeld voor huishoudens die door de Coronamaatregelen te maken hebben met een forse inkomensteruggang en daardoor de noodzakelijke (woon)kosten niet meer kunnen betalen. TONK is geen inkomensregeling, maar kan naast eventuele aanspraken op andere regelingen voorzien in een tegemoetkoming van deze noodzakelijke (woon)kosten. De precieze uitwerking van de voorwaarden van TONK en de hoogte van de vergoeding worden lokaal bepaald. Het kabinet heeft

gemeenten verzocht de TONK ruimhartig toe te passen. Sekswerkers kunnen, afhankelijk van de persoonlijke situatie en de lokale uitwerking, gebruik maken van de TONK.

Als wordt gewerkt conform de opting-in regeling is geen sprake van zelfstandig ondernemerschap en is evenmin sprake van een dienstbetrekking voor de werknemersverzekeringen, en is de sekswerker niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen. Wel is dan sprake van heffing van loonbelasting. Er kan geen aanspraak gemaakt worden op de financiële regelingen in het kader van de coronacrisis of de WW. Wel kan door deze sekswerkers als aan de voorwaarden wordt voldaan aanspraak gemaakt worden op algemene bijstand.

Over de effectiviteit van de verschillende regelingen waar sekswerkers gebruik van maken is geen informatie beschikbaar. Ik ben mij er van bewust dat er sekswerkers zijn die zich onvoldoende ondersteund voelen door het pakket van steunmaatregelen. Elke gemeente zet zich in om inwoners, onder wie ook sekswerkers, te ondersteunen bij het opvangen van de gevolgen van de coronacrisis. Gemeenten hebben daartoe ook mogelijkheden in het kader van bijzondere bijstand om op basis van maatwerk schrijnende gevallen te helpen.

Veiligheid sekswerkers

In het bericht wordt opgemerkt dat sekswerkers, ook buiten de coronatijd, steeds meer illegaal werken. Prostitutiebeleid is een lokale aangelegenheid. Het is daarom afhankelijk van het lokale beleid wat als illegaal werken wordt beschouwd. Zo is het mogelijk als gemeente om thuiswerken toe te staan. Het kabinet herkent dat sekswerkers, ook buiten coronatijd, veel geweld ervaren. Het steunt daarom meerdere projecten om dat tegen te gaan. Zo heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid het project Ugly Mugs van Soa Aids gefinancierd. Ugly Mugs is een online platform waar sekswerkers, die bij het platform aangemeld zijn, elkaar kunnen waarschuwen voor klanten die geweld tegen sekswerkers hebben gepleegd. Verder kan op het platform ook voorlichtingsinformatie van uiteenlopende aard worden gedeeld met sekswerkers. Het platform is gebouwd en Soa Aids heeft een vergunningaanvraag ingediend bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Indien deze wordt toegekend, kan het platform op korte termijn van start gaan.

Daarnaast heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid de gemeente Tilburg een bijdrage toegekend voor een onderzoek naar geweld tegen sekswerkers. Het doel van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in 1) de perceptie van sekswerkers van het risico op geweld gerelateerd aan de uitvoering van sekswork 2) de redenen waarom sekswerkers al dan niet hun weg vinden naar de politie en hulpverlenende instanties en 3) de samenwerking tussen partijen die in de veiligheidszorg een rol spelen in de aanpak van geweld tegen sekswerkers. Het onderzoek moet ontwikkelingsrichtingen aanreiken voor vervolgstappen voor gemeenten en partners in de veiligheidszorg bij de aanpak van geweld tegen sekswerkers.

Vanwege de maatregelen die het kabinet landelijk heeft moeten nemen in het kader van de bestrijding van de coronacrisis is sekswork nu tijdelijk niet toegestaan.

Sekswerkers die werken, in strijd met de coronamaatregelen, lopen in toenemende mate het risico geweld te ervaren van klanten of mensen die zich als klanten voordoen. Geweld tegen sekswerkers is onaanvaardbaar. Sekswerkers kunnen in het geval dat zij slachtoffer worden van een misdrijf ook terecht bij de politie voor hulp. Indien de overtreden maatregelen niet zwaarder wegen dan hetgeen waarvan het slachtoffer aangifte komt doen dan kan het slachtoffer aangifte doen zonder een boete te ontvangen voor werken in strijd met coronamaatregelen, bijvoorbeeld in het geval van geweld of diefstal. Gezien het free in, free-out principe is dit ook op illegaal verblijvenden van toepassing. Het is echter wel van belang erop te wijzen dat personen zonder verblijfsrecht in Nederland niet mogen werken. Dit is ook buiten coronatijd in strijd met de wet.

Er kan echter wel recht op opvang zijn voor deze groep. Indien iemand slachtoffer is van mensenhandel dan kan diegene gebruik maken van de zogenoemde bedenktijd. In dat geval kan men gedurende drie maanden opvang krijgen om zich voor te bereiden op het al dan niet doen van aangifte. Als iemand die illegaal verblijft in Nederland aangifte doet van mensenhandel dan kan diegene op basis daarvan een b8-verblijfsvergunning krijgen. Doorgaans verblijft men dan in een specifieke opvang voor slachtoffers van mensenhandel. Indien de zaak leidt tot een strafrechtelijke vervolging dan blijft de verblijfsvergunning in stand en gaat het individu rechten opbouwen, waaronder het recht op zelfstandige huisvesting.

Ik vind het overigens zeer onwenselijk dat sekswerkers zich genoodzaakt voelen om door te werken, zowel voor de gezondheid en veiligheid van de sekswerkers als voor de volksgezondheid. Ik sta in nauw contact met de gemeenten, hulporganisaties en de politie over de situatie en over hulp aan sekswerkers. De partners zetten zich in om de sekswerkers zo optimaal mogelijk te ondersteunen. Aan het eind van deze maand spreek ik met vertegenwoordigers van sekswerkers over de steun- en inkomensmaatregelen en het geweld tegen sekswerkers in coronatijd.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees